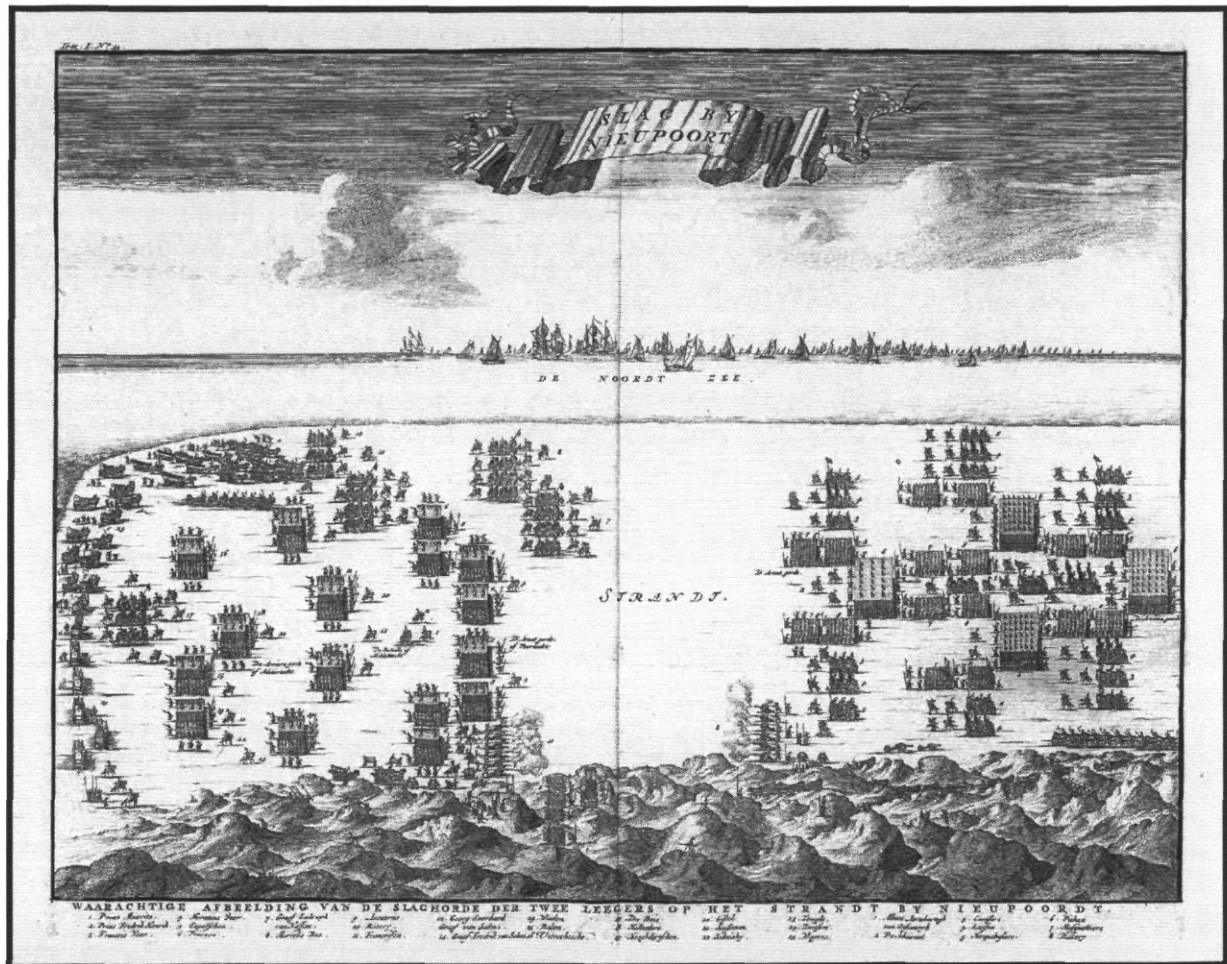

1600, Oostende en de Slag bij Nieuwpoort

Gewonnen slag, verloren strategie

door Eddy MASSCHALCK

'Waarachtige afbeelding van de slaghorde der twee leegers op het strandt by Nieuwpoort'
Kopergravure. Anoniem. 1682.

1) Inleiding

In de 2de helft van de 16de eeuw omspannt het imperium van de machtige Habsburger Filips II, zoon van Keizer Karel V, zowat de ganse wereld. In grote lijnen zijn dat de Nederlanden, Spanje en Portugal, Midden- en Zuid-Amerika, grote delen van Afrika en Azië. In zijn imperium is slechts plaats voor één godsdienst, de katholieke. Al de andere godsdiensten zijn ketteren en dienen hardhandig te worden aangepakt.

In de Nederlanden wil de hoge adel zijn traditionele voorrechten niet zomaar afstaan aan Filips II. Daarenboven is de Reformatie er niet te stoppen. Filips II stuurt de Hertog van Alva naar de Nederlanden om de opstand te onderdrukken. De terreur van Alva is afschuwelijk. Er ontstaat een oorlog die tachtig jaar zal duren, maar de terreur leidt niet tot de Spaanse overwinning.

Daarop stuurt Filips II zijn beste generaal, Alexander Farnese. Niet zozeer door veldslagen, maar door belegeringen, **brenge Farnese tussen 1582 en 1587 alle steden en gebieden in de zuidelijke Nederlanden weer onder Spaans gezag, behalve Oostende.**

In Oostende heeft men in 1584 de duinen doorgestoken. Daardoor is de wijde omgeving onder water komen te liggen en is de stad een eiland geworden. De stad wordt bevoorraadt vanuit de zee en is bijna onmogelijk te veroveren. De doorsteek van de duinen zal later de Oostendse haven worden.

Op 10 juli 1584 wordt Willem van Oranje door de katholieke Balthasar Gerards neergeschoten in zijn residentie te Delft. Zijn tweede zoon Maurits (1567-1625), Graaf van Nassau, volgt in november 1585, op 18-jarige leeftijd, zijn vader op als stadhouder van Holland en Zeeland. In 1587 wordt hij benoemd tot kapitein-generaal van het Staatse leger. Maurits reorganiseert het leger volgens de antieke manier van oorlogvoering. Zijn leger wordt een voorbeeld voor Europa.

Sinds 1583 zijn de havens van Nieuwpoort en Duinkerke in Spaanse handen.

In 1585 wordt het belangrijkste deel van de Spaanse vloot dat actief was rondom de Nederlanden verplaatst naar Duinkerke. Reders die een kapersbrief hebben bemachtigd bij de Hoge Admiraliteitsraad in Brussel kunnen zich vestigen in Duinkerke.. Ook vanuit Nieuwpoort vindt er kaapvaart plaats. In 1587 besluiten de Staatsen de kapers uit Duinkerke en Nieuwpoort als zeerovers te behandelen.

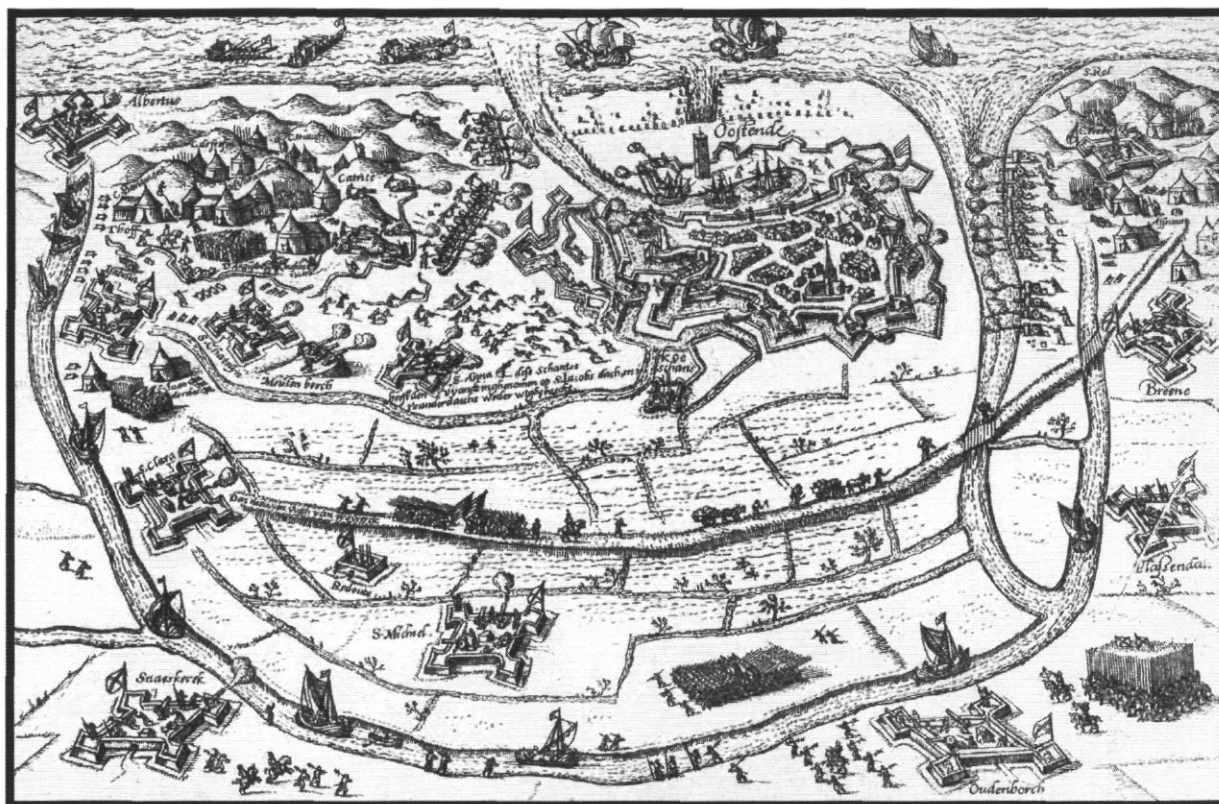
Farnese sterft op 2 december 1592 te Arras (Atrecht). Na de dood van Farnese stuurt Filips II Albrecht en Isabella naar de Nederlanden.

2) Oostende onder de Staatsen

De soldaten te Oostende zijn er meestal zo slecht aan toe dat ze geen andere oplossing zien dan het levensnoodzakelijke te roven in vijandelijk gebied. De jaren 1584 tot 1589 worden gekenmerkt door vrijbuitertochten in het Brugse Vrije en zelfs in gans het Graafschap Vlaanderen.

Dorpen en gehuchten worden platgebrand. Boeren worden van hun vee beroofd, huizen en hoeven worden geplunderd en in brand gestoken, rijke dorpingen en reizigers worden gevangen genomen en pas tegen losgeld vrijgelaten, zelfs geëscorteerde voedseltransporten en schepen op waterlopen worden geplunderd.

Moegetergd besluiten de Staten van Vlaanderen om Oostende hard aan te pakken. Ze zullen de kuststad door een gordel van schansen, forten en wallen van het binnenland isoleren. Er worden sterktes gebouwd, ondermeer te Oudenburg (1584), Snaaskerke (1584), Leffinge (1584), Nieuwendamme (1584), Blankenberge. Het fort van Oudenburg ligt op een strategische plaats, aan een brug over de Ieperleet. De gordel kan de vrijbuiters echter niet tegen houden gezien de onderlinge afstand van de forten.

*Gravure door A. Huberti, 1633. Oostende en omliggende anno 1601.
 In de voorgrond de schansen van Snaaskerke en Oudenburg aan de Ieperleet.
 Rechts, midden: het fort van Bredene. Rechts, onder: de schans van Plassendale.
 Links, boven: het fort Albertus. Links, midden: fort Isabella.*

3) Albrecht en Isabella

In 1596 wordt Aartshertog Albrecht van Oostenrijk, zoon van Keizer Maximiliaan II van Oostenrijk, en de zuster van Filips II, infante Maria, naar de Nederlanden gezonden. Hij zal er de functie van gouverneur-generaal overnemen. Albrecht is Kardinaal-Aartsbisschop van Toledo en gewezen vice-koning en grootinquisiteur van Portugal. Hij is opgevoed aan het Spaanse hof van Filips II.

Filips besluit de soevereiniteit over de Nederlanden, de 17 provinciën, aan zijn dochter, de infante Isabella-Clara-Eugenia, over te dragen. De koning ziet in de oprichting van een onafhankelijke Nederlandse staat, een middel om de opstandige landsdelen te verzoenen en te verenigen met de veroverde gebieden. Hij wil dat ze huwt met haar volle neef Aartshertog Albrecht. Op 10 september 1597 laat Filips de verloving van Isabella met Albrecht bekendmaken. Hij deelt eveneens mee dat hij haar de Nederlanden schenkt als bruidsschat.

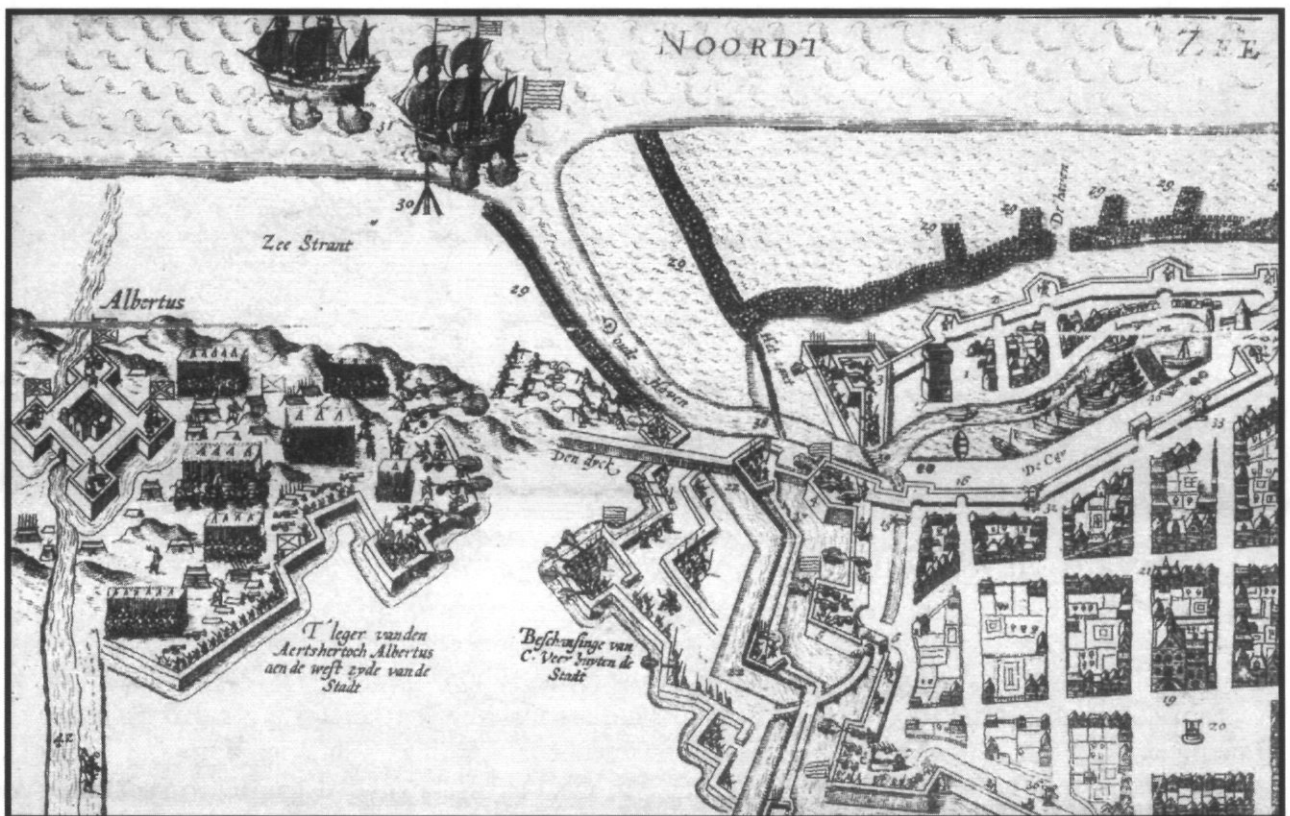
Op 6 mei 1598 ondertekent Filips II de Akte van Afstand die de overdracht van de soevereiniteit over de Nederlanden regelt. Albrecht en Isabella worden landvoogd van de Nederlanden. Maar er zijn ook belangrijke beperkende voorwaarden. Ze staan in feite onder streng toezicht van Spanje. Er is geen vrijheid in religieuze aangelegenheden, men moet het katholicisme trouw blijven. Rebelleie en protestantisme moeten verder bestreden worden. Op 13 juli legt Albrecht zijn kardinaalsgewaad af.

Voor de plechtigheid op 21 augustus 1598, ter erkenning van Albrecht als landvoogd, worden alle 17 Provinciën uitgenodigd. De plechtigheid gaat door in de grote zaal van het Coudenberg-paleis te Brussel. Maar de banken die voorzien zijn voor de zeven noordelijke Provinciën blijven leeg...De ontsteltenis van de aanwezigen wordt nog groter als uit de voorlezing van de stukken blijkt dat de Nederlanden naar Spanje terugkeren indien de aartshertogen kinderloos overlijden. Eventuele kinderen mogen alleen met toestemming van de Spaanse koning trouwen, dochters alleen met een prins van de Spaans-Habsburgse tak. Zo zullen onze gewesten in elk geval in Habsburgse handen blijven, maar de kans op een Nederlandse tak is afhankelijk van de geboorte van een kind.

Op 13 september 1598 overlijdt Filips II. Hij wordt opgevolgd door zijn zoon Filips III.

4) De kring rond Oostende sluit zich

*Het fort Albertus rond 1601
Detail uit een kopergravure van Baptist Van Deutekom.*

Gezien de talrijke plundertochten vanuit Oostende naar het Vlaamse platteland vragen de Vier Leden van Vlaanderen (Gent, Brugge, Ieper, het Brugse Vrije) in 1598 aan het centrale gezag te Brussel, de toestemming om een reeks forten op te trekken rond Oostende om de stad te isoleren. In maart 1599 besluiten de Staten Van Vlaanderen Oostende met drie forten in te sluiten, op eigen kosten.

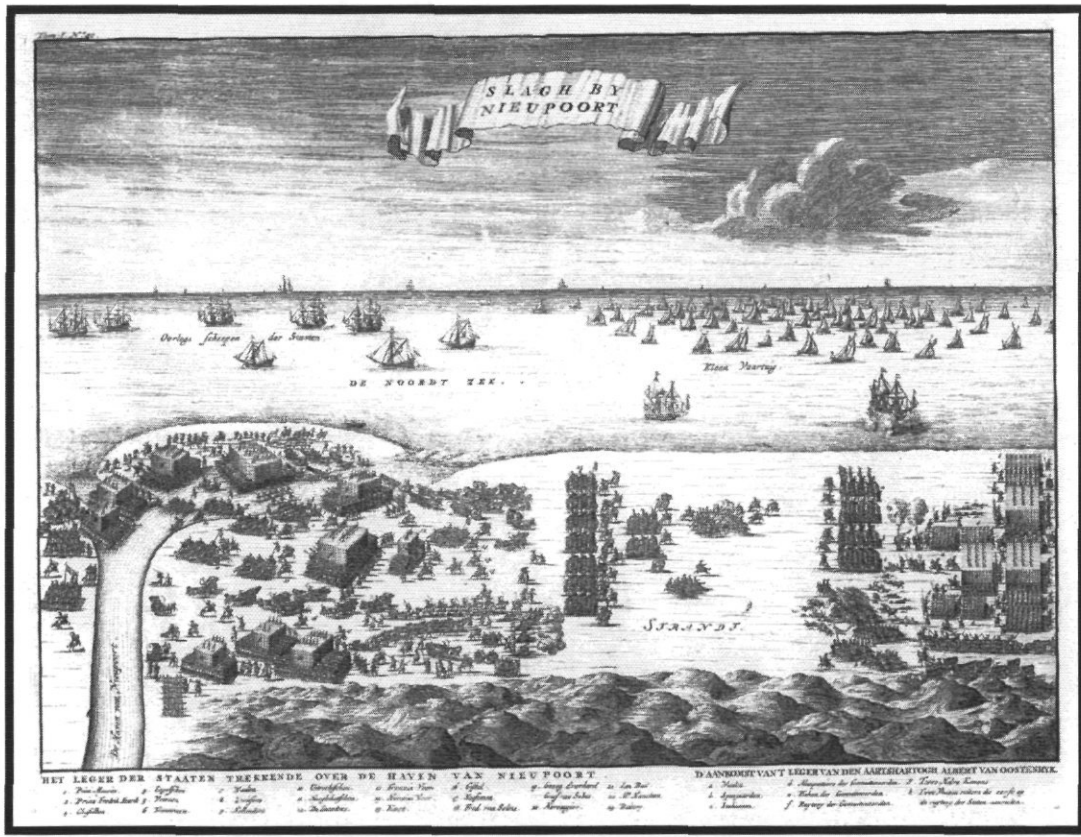
Op 15 juli 1599 heeft de eerste aanbesteding plaats, nl. voor het fort Sint-Clara ten zuiden van Oostende. Begin augustus wordt gestart met de bouw. Op 15 augustus kan men beginnen met het fort Isabella. In oktober wordt begonnen met de bouw van het fort Albertus (niet in het

oorspronkelijke plan begrepen). De bedoeling van het fort Albertus is de weg naar Nieuwpoort, langs strand en duinen, af te snijden. Eind januari 1600 is dit fort afgewerkt

Op 1 december 1599 wordt er gestart met de bouw van het fort van Bredene (het 'Oosterfort'). Om het gat te dichten tussen de forten van Bredene en Sint-Clara wordt op 15 januari 1600 fort Sint-Michiel ('Colombaye') aanbesteed en nog eens drie schansen tussen Bredene en Colombaye. Al die forten worden met elkaar verbonden door wegen en dijken die in een wijde boog omheen de stad lopen.

De Spanjaarden hebben dus de stad door een dubbele keten van forten geïsoleerd van Vlaanderen. De buitenste kring bestaat dus ondermeer uit de forten van Blankenberge, Plassendale, Oudenburg, Snaaskerke.

Ondertussen zit men in Oostende ook niet stil. In 1600 is Oostende een van de meest versterkte steden van Europa. Een indrukwekkende dubbele gordel van bastions en ravelijnen beschermt de stad. Deze gordel is op zijn beurt omgeven door grachten en beken die zelfs bij eb voldoende water bevatten, zodanig dat een snelle opmars van de vijand zeer moeilijk is. Oostende is een vrijwel oninneembaar eiland.

*'Het leger der Staatsen trekkende over de haven van Nieuwpoort'
 'D'aankomst van 't leger van den aartshartogh Albert van Oostenrijk'
 Kopergravure. Anoniem. 1682.*

5) Nieuwpoort 1600

'De tocht door Vlaanderen'

Gravure van Florentius Balthasar van Berckenrode (1562? – 1616), 42,0cm x 53,5cm,

De hoofcartouche beschrijft de etappes van de veldtocht:

'Table des lieux où ils se logèrent : le 22 juing, arrivé et logé au Poldre Phillipine, le 23 à Assenede, le 24 à Eekeloo, le 25 à Malen, le 26 à Jabbeck, le 27 à Oudenborgh et le 30 juing marcha son Excellence vers Nieuwendam, de là retourna vers Leffinge et Savariengerck. Le premier juillet d'ille cvers la couchant de Nieuwpoort. Le 2 juillet, se fit la bataille à l'occident, vers la rivage de ladite ville.'

Voor het maken van de gravure verkreeg Van Berckenrode vooraf 200 gulden, daarna 100 gulden voor het graveerwerk. Bovendien had hij 4 jaar octrooi voor de druk.

Na het overlijden van Van Berckenrode (1616) wordt H.Hondius eigenaar van de platen.

De havens van Nieuwpoort en Duinkerke zijn sinds 1583 in Spaanse handen. Het optreden van de Spaanse vloot en van Duinkerke kapers zijn erg schadelijk voor de Hollandse en Zeeuwse koopvaardij. Ook de visvangst en dus de bevoorrading van de bevolking is bedreigd. De Staten hebben een weinig efficiënte blokkadevloot voor die havens. Door de verovering van Nieuwpoort en Duinkerke zouden er blokkade-schepen vrijkomen om Sluis en zijn Spaanse galeien aan banden te leggen. De contributies in Vlaanderen zouden fel uitgebreid kunnen worden.

Duinkerke zou ook kunnen dienen als wisselmunt om de aanzienlijke Staatse oorlogsschuld aan Engeland verder af te bouwen.

De Staten-Generaal beslist om een troepenmacht aan land te zetten te Oostende, de blokkade rond Oostende te doorbreken en dan westwaarts langs het strand op te rukken om Nieuwpoort te neutraliseren en dan Duinkerke te veroveren. Legeraanvoerder Maurits van Oranje gehoorzaamt met veel tegenzin. De aanvoerlijnen zijn te lang en hij zou door de Spaanse troepen kunnen ingesloten worden want in Gent, Brugge en Sluis liggen belangrijke Spaanse garnizoenen. Omsingeling van het leger zou wel eens het einde van de Republiek kunnen betekenen.

De Staten-Generaal rekent er op dat een massale inzet de doorslag zal geven. De logistieke prestatie van de Republiek, meer dan 10.000 man voetvolk en 2000 cavaleristen (aantallen verschillen naargelang de bron), dwingt inderdaad bewondering af. Francis Vere en zijn Engelse soldaten, die later een grote rol zullen spelen tijdens het Beleg van Oostende, bevinden zich eveneens onder het krijgsvolk. Verder ook grote contingenten Fransen, Walen, Zwitsers, Duitsers. De vloot voor transport en begeleiding telt meer dan 1300 schepen. Maurits van Nassau heeft de militaire leiding. De Staten-Generaal zal, onder leiding van landsadvocaat Johan Van Oldenbarnevelt, de hele operatie sturen vanuit Oostende.

Het startsein moest gegeven worden op 18 juni 1600. Maar het schema komt onder druk. Door harde tegenwind kan de vloot niet uitvaren. Er wordt beslist om op 21 juni 1600 in Zeeuws Vlaanderen, ter hoogte van Philippine, te landen en over land op te rukken via Eeklo, Maldegem, Oudenburg en Oostende. Ze hebben 37 stukken geschut mee. Zodra het weer het toelaat wordt ook de vloot naar Oostende gestuurd, alwaar er nog meer geschut wordt ontscheept. De formatie die te land optrekt naar Nieuwpoort is 16km lang. Maurits had geen goede kaarten bij de hand, waardoor verkeerde en onbegaanbare wegen werden ingeslagen. Het verrassingseffect gaat volledig verloren. Hoe zou de geschiedenis verlopen zijn indien er in deze periode geen storm geweest was ??? Ook de verhoopte steun van de Vlaamse bevolking die Maurits als bevrijder van het Spaanse juk moest inhalen, bleef uit.

Rond Oostende worden door Maurits enkele versterkingen die in Spaanse handen zijn veroverd. Ondermeer op 27 juni de schans bij Oudenburg, verder het fort van Bredene, de schans van Plassendale en de schans van Snaaskerke waar het ganse garnizoen wordt vermoord. Ten westen van Oostende wordt op 28 juni het strategisch belangrijke fort Albertus na zware gevechten ingenomen. Voorbij Oostende vordert het Staatse leger slechts langzaam richting monding van de IJzer wegens onbegaanbare wegen. Op 1 juli bereikt het leger de IJzer bij Nieuwpoort. Diezelfde dag komen honderd Staatse schepen met proviand en munitie aan bij de haven van Nieuwpoort. Op 2 juli begint de oversteek van de IJzer.

Maar, eveneens op 1 juli, krijgt Maurits bericht dat Aartshertog Albrecht met een grote troepenmacht naar Nieuwpoort onderweg is. De snelheid van optreden van het koninklijke leger is enorm. Op 29 juni is Albrecht met zijn leger van ruim 8000 man voetvolk en 1600 man cavalerie uit Langerbrugge bij Gent vertrokken en bereikt Brugge. Het leger bestaat uit soldaten van Spanje, Italië, Ierland en Wallonië. Op 1 juli worden de forten/schansen van Oudenburg, Bredene, Plassendale en Snaaskerke heroverd. Het Spaanse leger vordert snel, ondermeer door gebruik te maken van de wegen die de Staatsen begaanbaar gemaakt hebben en in goede staat hebben achtergelaten. Op 2 juli bereikt Albrecht de kust, waardoor Maurits van het bruggenhoofd Oostende wordt afgesneden.

Het Staatse leger behoudt nu enkel nog het fort Albertus. Maurits geeft opdracht aan de 2500 man infanterie en 500 ruiters die de IJzer nog niet over zijn om Albrecht tegen te houden. De confrontatie op 2 juli is van korte duur. Na nauwelijks een half uur slaan de Staatsen op de vlucht als ze de overmacht aan Spaanse zijde zien. Te Leffinge nabij Oostende worden achthonderd

Staatse soldaten gedood door hun achtervolgers. De rest vindt een onderkomen te Oostende. Om geen onrust te veroorzaken geeft Maurits opdracht om de nederlaag voor zijn troepen geheim te houden.

Albrecht staat nu voor de keuze, ofwel direct naar Nieuwpoort trekken ofwel het fort Albertus, even buiten Oostende, veroveren.

Maurits had in de ochtend van 2 juli, zijn leger opdracht gegeven om van over de IJzer terug te keren. Rond 11 uur laat hij zijn troepen opstellen in drie linies, vanaf de hoogwaterlijn van het strand tot in de duinen van Lombardsijde. Het mulle zand en de steile duinen zullen het lastig maken voor de aanvallers, zodanig dat de Staatse troepen zich slechts defensief hoeven op te stellen. De Staatse schepen die bij Nieuwpoort aanwezig zijn worden de Noordzee opgestuurd. Een aantal van die schepen worden waargenomen door Albrecht. Hij vermoedt dat er een terugtocht aan de gang is en dat Maurits zich aan boord bevindt van het schip met de standaard van de prins van Oranje.

Albrecht besluit de strijd aan te gaan. Hij laat zijn troepen in slagorde opstellen met de bedoeling een tegenaanval van de Staatse troepen uit te lokken. Maurits beschikt voor de veldslag over 9000 man voetvolk en 1500 man ruitery. De aartshertog beschikt over 6000 man voetvolk en 1200 ruiters. Op 2 juli 1600 geeft Albrecht het bevel tot de aanval.

Er wordt hevige strijd geleverd met bloedige lijf-aan-lijf gevechten. Door de strategische opstelling van de Staatse troepen moeten de Spanjaarden tegen de zon en de wind in vechten. Aan het begin van de slag wordt op het strand amper gevochten. Het is vloed, de ruimte op het strand is zeer beperkt. De grootste krachtinspanning komt in de duinen te liggen.

Dankzij het oordeelkundig inzetten van reserves en het overwicht van zijn ruitery behaalt Maurits, na een drie uur durende strijd in de duinen van Nieuwpoort, zijn beroemdste overwinning.

Albrecht raakt gewond en moet het slagveld verlaten. De Spaanse troepen zien dit als een teken van terugtrekking en slaan massaal op de vlucht. Albrecht laat zijn prachtig paard achter en vlucht naar Brugge. Het paard wordt een oorlogstrofee. Maurits laat zich zittend op het paard portretteren.

Prins Maurits op witte hengst die is buitgemaakt op Albrecht van Oostenrijk.

Het Spaanse leger telt ongeveer 3.000 gesneuvelden en 600 krijgsgevangenen. Bij het Staatse leger zijn er ongeveer 1.000 doden en 700 zwaargewonden.

Op 6 juli start het Staatse leger alsnog het beleg van Nieuwpoort op. Het regenweer, de inundaties, het verzet van de belegerden, het tekort aan voedsel en een verwachte Spaanse tegenaanval, doen Maurits op 15 juli besluiten om het beleg op te breken en zich naar Oostende terug te trekken. Hij probeert nog een aantal forten rond Oostende, bv. fort Isabella, in te nemen, maar dat mislukt. Fort Albertus wordt volledig met de grond gelijk gemaakt.

Op 18 juli heeft Maurits te Oostende een onderhoud met Johan van Oldenbarnevelt en vertegenwoordigers van de Staten-Generaal. De hoop op een succesvolle verovering van de Vlaamse kust is verdwenen. Men besluit het Staatse leger via Oostende in te schepen en terug te keren naar Zeeland. Op 30 juli is de evacuatie voltooid. Een garnizoen van 4000 man blijft achter in Oostende in het vooruitzicht van een beleg.

De hele campagne heeft handenvol geld gekost en niets concreet opgeleverd. Strategisch is de veldtocht in Vlaanderen een volledige mislukking. Er is geen gebied veroverd, de Duinkerks kapers blijven ongemoeid en er zijn flinke verliezen aan manschappen.

Nochtans weet Maurits heel wat prestige te halen uit zijn overwinning. Prenten van de slag verbreiden de roem van Maurits in binnen- en buitenland. Ook vandaag nog staat in Nederland de Slag bij Nieuwpoort in hoog aanzien.

De roem die Maurits vergaarde gaf hem de mogelijkheid om Van Oldenbarnevelt in een kwaad daglicht te zetten. Maurits was vanaf het begin tegen een tocht naar Duinkerke, maar was er door de Staten-Generaal onder leiding van Van Oldenbarnevelt toch heen gestuurd. Nu de doelstellingen van de tocht niet bereikt zijn, kan Maurits wijzen op alle bezwaren die hij vooraf heeft kenbaar gemaakt. De vertrouwenscrisis tussen Maurits en Van Oldenbarnevelt zal niet meer goed komen.

6) En verder

In 1601 begint Albrecht het fameuze beleg van Oostende. Dat zal duren tot 1604. Het beleg van Oostende is reeds uitgebreid beschreven in andere publicaties, ondermeer in De Plate. Op 19 mei 1604 vat het Staatse leger het beleg van Sluis aan met als doel de militaire druk op Oostende te verlichten. Sluis wordt volledig van de buitenwereld afgesneden en uitgehongerd. Op 20 augustus geeft Sluis zich over.

Vanaf die tijd is West Zeeuws-Vlaanderen in handen van Nederland. De grens tussen de Spaanse Nederlanden en de Verenigde Provinciën stabiliseert zich in het Zwin-gebied. De Noord Nederlanders hebben nu de Scheldemonding stevig onder controle.

*Detail uit 'De Vlaamse kust van Nieuwpoort tot Sluis'
Kopergravure, 41,0 x 55,4cm, van Eugène-Henri Frickx (Brussel 1644-1730)
uit 'Atlas des Pays Bas', Covens en Mortier, Amsterdam 1745.*

Gezien de **sluiting van de Scheldemonding** (dit wil zeggen dat het transport op de Schelde volledig door Noord-Nederlandse schepen diende te gebeuren en dat er tol hoefde betaald te worden) probeert men de haven van Antwerpen te ontsluiten door stroomopwaartse kanalen te graven. Op 3 september 1613 starten de eerste graafwerken van het kanaal Gent-Brugge. Die duren tot 1622. Het stuk Brugge-Plassendale wordt in 1618-1623 gerealiseerd. In 1622 wordt een kanaal gegraven van Plassendale naar Oostende. Er komt ook een kanaal Plassendale-Nieuwpoort dat in 1640 wordt voltooid. Dit kanaal vervangt de vroegere Yperleet, wiens bedding op sommige plaatsen in het nieuwe kanaal ligt terwijl al te uitgesproken bochten worden afgesneden. Tussen 1664 en 1666 wordt het al bestaande kanaal Plassendale-Oostende recht getrokken, uitgediept en verbreed. Door deze verbetering kan reeds in 1665 het eerste zeeschip via Oostende, Brugge en Gent, Antwerpen binnenvaren. Oostende wordt de voornaamste haven van Vlaanderen. De kanalen worden mooi weergegeven op de kaart van E.H. Frickx.

In oktober 1605 krijgt Isabella een miskraam. De kans op verdere nakomelingen wordt laag geschat. In 1616 is bij de aartshertogen elke hoop op de geboorte van een opvolger opgegeven.

Albrecht overlijdt op 13 juli 1621 in het paleis op de Coudenberg. Hij wordt begraven te Brussel in de Sint-Goedelekerk. Daar zijn huwelijk met Isabella kinderloos gebleven is komen de Nederlanden, zoals voorzien in de schenkingsakte van Filips II in 1598, weer rechtstreeks in handen van de Spaanse koning. Hoe zou de geschiedenis verlopen zijn indien Isabella niet kinderloos gestorven was en er dus ook een Nederlands Habsburgse tak zou geweest zijn?

Na de dood van Albrecht verliest Isabella de soevereiniteit over de Nederlanden. Op vraag van Filips III blijft ze landvoogdes van de Nederlanden tot aan haar dood. Isabella sterft op 2 december 1633 en wordt aan de zijde van Albrecht begraven.

Onder druk van de zeer benarde financiële situatie bij beide partijen, worden onderhandelingen gevoerd. Op 24 april 1607 komt het tot een bestand van zes maanden tussen Spanje, de aartshertogen en de Verenigde Provinciën.

In april 1609 komt het, tot grote vreugde van Noord en Zuid, tot een Twaalfjarig Treves of Bestand. Dit bestand erkent de onafhankelijkheid der Verenigde Provinciën, zonder enige beperking op politiek of religieus gebied, en dus de-facto de scheiding der Nederlanden. Gewetensvrijheid voor aanhangers van andere religies dan de katholieke wordt in het Zuiden niet toegestaan en de Spaanse troepen zullen er blijven.

Het Twaalfjarig Bestand is tegen de zin van Maurits. Hij raakt hierdoor in een politiek conflict met raadspensionaris Johan van Oldenbarnevelt. Dit geschil eindigt met de onthoofding van Van Oldenbarnevelt.

De onafhankelijkheid van de Republiek wordt pas officieel door Spanje erkend door de Vrede van Munster op 30 januari 1648. Dit is 80 jaar na het uitbreken van de vijandigheden. De katholieke Zuidelijke Nederlanden blijven bij Spanje.

De Noorderlijke en de Zuidelijke Nederlanden blijven tot op vandaag gescheiden entiteiten, behalve voor een korte periode tussen 1815 en 1830.

FOTO OP HET TITELBLAD

HET TWEEDE SPOORWEGSTATION OOSTENDE-STAD.

Sinds 1870 was er een doorlopend verbindingsspoor naar het Oostendse zeestation ten behoeve van de "bootreizigers".

Het tweede station was ontworpen als kopstation met de voorgevel aan het Vander Sweeplein (naam van de hoofdingenieur van de spoorwegen). Doch was er een dubbele poortopening, met afsluitbare poort, waar het dubbelspoor naar het zeestation doorheen liep, over het stationsplein heen.

Op de foto zien wij deze poortopening met in de achtergrond een stomende locomotief, evenals de sporen van het Vander Sweeplein. Voetgangers en voertuigen lopen en rijden gewoon over de "overweg" op het plein. Wanneer er een trein van of naar het zeestation reed, werd de spoorovergang afgesloten door rolbarelen.

Het verbindingsspoor bleef in gebruik tot 1896, toen er een rechtstreekse spoorlijn aangelegd werd vanuit het zeestation naar de spoorlijn Oostende-Brussel ter hoogte van de Conderdam (Stene), ten behoeve van de internationale treinen.